

10-1-2017

มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย

จอมพงศ์ มงคลวนิช

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

มงคลวนิช, จอมพงศ์ (2017) "มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย," *Journal of Education Studies*: Vol. 45: Iss. 4, Article 18.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol45/iss4/18>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย

Thailand's Occupational Standard of School Administrator

จอมพงศ์ มงคลวนิช

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสยาม การจัดทำเริ่มจากการศึกษา มาตรฐานอาชีพในประเทศชั้นนำด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ประเทศ และข้อมูลอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย นำผลการศึกษาที่ได้เสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประมาณ 60 คน เพื่อได้กรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนามาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย จากนั้นได้จัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค วิเคราะห์หน้าที่ (functional analysis) โดยมีการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร สถานศึกษาจำนวน 15 ท่าน เพื่อจัดทำแผนภาพหน้าที่งาน (function map) ซึ่งประกอบด้วย ความ มุ่งหมายหลัก (key purpose) บทบาทหลัก (key role) หน้าที่หลัก (key function) หน่วยสมรรถนะ (unit of competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (element of competence) จากนั้นนำผลการจัดทำเสนอ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิรับรองและจัดสัมมนาประชาพิจารณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 86 คน โดยได้มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย 1 ความมุ่งหมายหลัก 3 บทบาทหลัก 7 หน้าที่ หลัก 21 หน่วยสมรรถนะ และ 49 หน่วยสมรรถนะย่อย โดยมาตรฐานอาชีพได้กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขตการปฏิบัติงานและวิธีการประเมิน ทั้งนี้มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาได้ผ่านการพิจารณา ตราจรับจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้เป็นมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย

คำสำคัญ: มาตรฐานอาชีพ/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ ประเทศไทย

Abstract

This article aims to present the development of Thailand's occupational standards of school administrators through collaboration between the Thailand Professional Qualification Institute (Public Organization) and Siam University. The occupational standard was developed through the following phases. First, researcher studied the occupational standards of the school administrator in three countries in addition to the school administrator's occupation

in Thailand. Findings of the study were presented to approximately 60 stakeholders to develop the conceptual framework for Thailand's occupational standards for school administrators. The researcher developed Thailand's occupational standards for school administrators through the functional analysis technique that employed workshops of 15 experienced school administrators to develop a functional map consisting of key purpose, key role, key function, unit of competence and element of competence. The occupational standard of school administrator was then presented to an expert committee to validate the occupational standards and presented to a seminar of 86 stakeholders to further realize their concerns and suggestions. The occupational standards for school administrators consist of 1 key purpose, 3 key roles, 7 key functions, 21 units of competence and 49 elements of competence. The occupational standards for school administrators also indicate performance criteria, range statement and assessment procedure. This occupational standard is to be employed as Thailand's occupational standards for school administrators.

KEYWORDS: OCCUPATIONAL STANDARD/ SCHOOL ADMINISTRATOR/ THAILAND

บทนำ

ระบบคุณวุฒิวิชาชีพในประเทศไทย ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อการรับรอง “สมรรถนะ” ของบุคลากรในสาขาวิชาชีพตาม “มาตรฐานอาชีพ” ที่กำหนดสมรรถนะสำคัญในการประกอบวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับทั้งภายในประเทศและระดับสากล โดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ซึ่งประเทศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2554 เพื่อพัฒนาและผลักดันระบบคุณวุฒิวิชาชีพด้วยการจัดทำมาตรฐานอาชีพให้ได้มาตรฐานสากล ตลอดจนกำหนดองค์กรเพื่อรับรองสมรรถนะบุคคล และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์และสามารถพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554; สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2558)

โครงการวิจัยเพื่อจัดทำมาตรฐานอาชีพสาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กับมหาวิทยาลัยสยาม ในการกำหนดมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจากสถิติข้อมูลปีพุทธศักราช 2557 โดยมีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีใบประกอบวิชาชีพ ประมาณ 71,345 คน (คุรุสภา, 2558) และจำนวนสถานศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนจำนวน 45,489 สถานศึกษา โดยมีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 682,826 คน รับผิดชอบนักเรียน นักศึกษา จำนวน 14,870,822 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นอาชีพ

ที่มีความสำคัญมาก

เนื่องจากวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม โดยคุรุสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพ ตาม พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546, 2546) ที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ต้องมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นการเข้าสู่วิชาชีพระดับเริ่มต้น (entry level) ของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นสภาพบังคับ (mandatory) ที่ผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องมี แต่สำหรับมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพสาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่ทางสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กับมหาวิทยาลัยสยามจัดทำขึ้นนั้น มีความแตกต่างกับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 2 ประเด็น คือ มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพสาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่เราจัดทำนั้น เพื่อประโยชน์ในเชิงของการพัฒนาอาชีพ (career development) และไม่เป็นสภาพบังคับ ตลอดจนมีการทดสอบโดยสมัครใจ (voluntary)

ทั้งนี้ การจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยยกระดับและพัฒนาอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของไทยให้มีความเป็นมาตรฐานสากลต่อไป

มาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard)

มาตรฐานอาชีพ หมายถึง การกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพ (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) ซึ่งกำหนดโดยผู้ประกอบอาชีพหรือเจ้าของอาชีพและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสมรรถนะประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติ

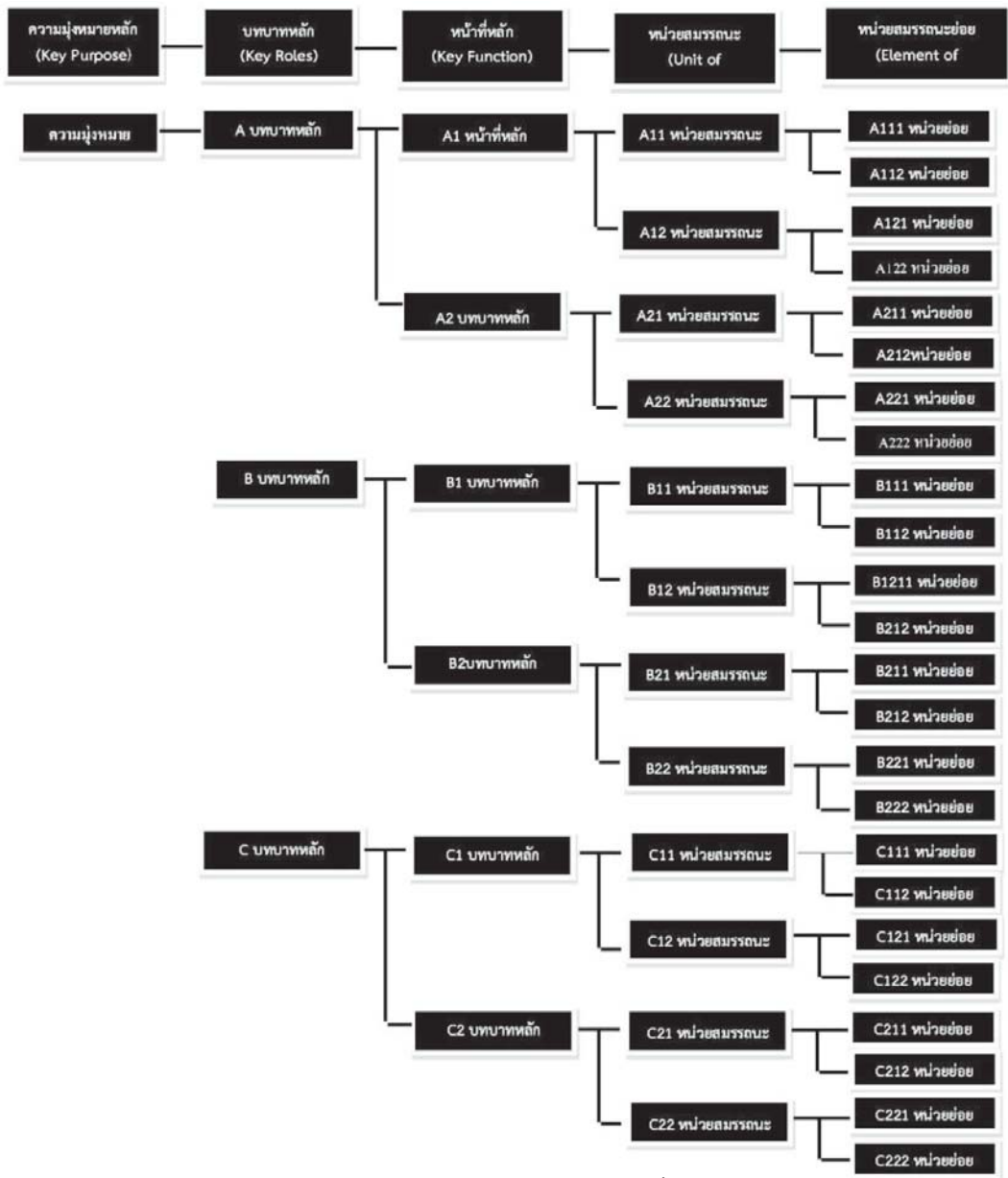
การพัฒนามาตรฐานอาชีพ

การพัฒนามาตรฐานอาชีพมีหลายวิธี เช่น การวิเคราะห์งาน (job/task analysis) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร (DACUM : development a curriculum) การวิเคราะห์หน้าที่งาน (functional analysis) โดยในปัจจุบันวิธีการวิเคราะห์หน้าที่งาน (functional analysis) ได้ใช้แพร่หลายและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยการวิเคราะห์หน้าที่งานต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพ และปฏิบัติงานจริงร่วมคิดวิเคราะห์ โดยผลลัพธ์ที่ได้คือแผนภาพหน้าที่งาน (functional map)

การวิเคราะห์หน้าที่งานและแผนภาพหน้าที่งาน

การวิเคราะห์หน้าที่งาน เพื่อสร้างแผนภาพหน้าที่งาน เริ่มด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ปฏิบัติงานจริงโดยร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายหลัก (key role) โดยวิเคราะห์ได้สิ่งที่คาดหวังให้บุคลากรในอาชีพดำเนินการ เพื่อบรรลุความมุ่งหมายหลักของอาชีพหน้าที่หลัก (key function) ที่ให้บุคลากรในอาชีพดำเนินการ เพื่อบรรลุบทบาทหลัก หน่วยสมรรถนะ (unit of competence) ของบุคลากรในอาชีพที่ต้องมี เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

มีการแยกย่อยเป็นหน่วยสมรรถนะย่อย (element of competence) ซึ่งแผนภาพหน้าที่งาน (functional map) มีโครงสร้างดังแผนภาพ 1 โดยการจัดทำแผนภาพหน้าที่งานในทุกส่วน จะมุ่งผลลัพธ์ (outcome) เป็นสำคัญ

แผนภาพ 1 โครงสร้างแผนภาพหน้าที่งาน

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

จากแผนภาพหน้าที่งานดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์ ได้เกณฑ์การปฏิบัติงาน (performance criteria) ขอบเขตการปฏิบัติงาน (range statement) และวิธีการประเมิน (assessment) ตลอดจนหลักฐานการปฏิบัติงาน (performance evidence) และหลักฐานความรู้ (knowledge evidence) ตามแต่ละหน่วยสมรรถนะย่อย (ดังแผนภาพ 2)

แผนภาพ 2 โครงสร้างการวิเคราะห์หน่วยสมรรถนะย่อย

ขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานอาชีพ

การจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์หน้าที่งานและแผนภาพหน้าที่งาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษามาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และมาเลเซีย ซึ่งประเทศดังกล่าวมีการจัดทำและใช้มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง และศึกษาหน่วยงานของประเทศไทย ได้แก่ ครูสภา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (ครูสภา, 2549) ตลอดจนศึกษาการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล (International Standard Classification of Occupation: ISCO-08) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหมวดและแบ่งระดับสอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยการเปรียบเทียบระดับมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศต่าง ๆ ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตารางเปรียบเทียบมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา							
	Australia 		Malaysia 		UK 		THAILAND
การศึกษาใน สถานศึกษา	AUSTRALIA Qualification Framework AQF	ระดับคุณวุฒิที่เกี่ยวกับ ผู้บริหารสถานศึกษา	National Occupation of Skill Standard	ระดับคุณวุฒิที่เกี่ยวกับ ผู้บริหารสถานศึกษา	National Qualification	ระดับคุณวุฒิที่เกี่ยวกับ ผู้บริหารสถานศึกษา	TPQF
ปริญญาเอก (Doctoral Degree)							
ประกาศนียบัตรบัณฑิต ชั้นสูง (Higher Graduate Diploma)					BTEC Level 8		ผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐาน คุณวุฒิ ระดับ 7
ปริญญาโท (Master Degree)							
วุฒิปริญญาโท (Graduate Diploma)	วุฒิปริญญาโทบริหาร ศึกษา (Vocational Graduate Diploma)	TAE0213- Graduate Diploma of Adult Language, Literacy and Numeracy Leadership			NVQ5	NPOH/NPML/NPSL	ผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐาน คุณวุฒิ ระดับ 6
		TAE0210- Graduate Diploma of Management Learning					
		TAE0113- Graduate Diploma of Adult Language, Literacy and Numeracy Practice					
ประกาศนียบัตรบัณฑิต (Graduate Certificate)	ประกาศนียบัตรบัณฑิต บริหาร (Vocational Graduate Certificate)	TAE0312- Graduate Certificate in Digital Education			BTEC Level 7		
		TAE7011- Graduate Certificate in International Education Services					
		TAE70210- Graduate Certificate in Management Learning					
ปริญญาตรี / ปริญญาตรี เกียรตินิยม (Bachelor Degree / Bachelor Honours)					BTEC Level 6		ผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐาน คุณวุฒิ ระดับ 5
วุฒิปริญญาชั้นสูง (Advanced Diploma)			Adv Diploma (DUXM)	I-031-5:2014(*) Penggunaan Pendidikan & Latihan Vokasional Vocational Education & Training Management	NVQ4		
วุฒิปริญญา (Diploma)			Diploma (DKM)	I-031-4:2014(*) Pembinaan Pendidikan & Latihan Vokasional Vocational Education & Training Implementation	BTEC Level 5		
					BTEC Level 4		
นิตยสารศึกษาระดับโลก	ประกาศนียบัตรระดับ 4 (Certificate IV)	TAE40110- Certificate IV in Training and Assessment	Skills Cert. (SKM 3) Skills Cert. (SKM 2)	I-031-3:2014(*) Operasi Latihan Vokasional Vocational Training Operation			
	ประกาศนียบัตรระดับ 3 (Certificate III)						
	ประกาศนียบัตรระดับ 2 (Certificate II)		Skills Cert. (SKM 1)				
	ประกาศนียบัตรระดับ 1 (Certificate I)						

จากการศึกษามาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในต่างประเทศและมาตรฐานวิชาชีพกำหนดโดยคุรุสภา ผู้เขียนได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (ดังแผนภาพที่ 3) ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ (คุณวุฒิวิชาชีพระดับ 5) คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้
(National Qualification of Professional Competence)
มีทักษะทางเทคนิคในการปฏิบัติงาน
มีทักษะในการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน
มีส่วนร่วมในการวางแผน บริหารจัดการและกำหนดนโยบายขององค์กรโดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างอิสระ
สามารถพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานและสามารถอบรมและฝึกฝนบุคคลอื่นได้
- 2) ผู้เชี่ยวชาญพิเศษในอาชีพ (คุณวุฒิวิชาชีพระดับ 6) คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้
(National Qualification of Higher Professional Competence)
มีทักษะในการบริหารจัดการ
วิเคราะห์และประเมินเพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
สามารถนำองค์ความรู้และทักษะจากสาขาอาชีพอื่นๆ ที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ได้
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิในอาชีพ (คุณวุฒิวิชาชีพระดับ 7) คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้
(National Qualification of Advanced Professional Competence)
มีทักษะที่เป็นเลิศในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร ระบบและนวัตกรรมการทำงาน และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
สามารถสังเคราะห์และประเมินเพื่อแก้ไขวิกฤตปัญหาขององค์กร
กำหนดทิศทางและอนาคต
เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรได้อย่างเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ
Professional Qualification Framework

แผนภาพ 3 กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ) (Professional Qualification Framework)

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

2. การนำเสนอผลการศึกษาเพื่อรับฟังแนวคิดการจัดทำมาตรฐานอาชีพ

ผู้เขียนนำเสนอผลการศึกษาและแนวทางในการจัดทำมาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 60 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ อาทิ ครูสภา สภาการศึกษา และหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ประกอบอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับใบอนุญาตสถานศึกษาเอกชน ผู้แทนสมาคมและสมาพันธ์ทางการศึกษา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำมาตรฐานอาชีพ แสวงหาความร่วมมือพัฒนาเครือข่าย และรับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการดำเนินการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เขียนเสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุมัติจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านความเห็นชอบจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้ผู้เชี่ยวชาญสาขาอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยแบ่งการประชุมเป็น 4 ครั้ง

- 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก
- 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำหน้าที่หลักและหน่วยสมรรถนะ
- 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำหน่วยสมรรถนะย่อย
- 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำเกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขต หลักฐานการปฏิบัติงานและหลักฐานความรู้ และแนวทางการประเมิน

4. การนำเสนอผลการจัดทำต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เขียนได้นำแผนภาพหน้าที่งานและมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเสนอต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนประกอบอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยได้รับความเห็นชอบจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้ข้อคิดเห็นเพื่อปรับแก้และรับรองผลการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

5. การสัมมนาประชาพิเคราะห์

ผู้เขียนได้นำแผนภาพหน้าที่งานและมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 86 คน เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและนำไปสู่การปรับปรุงให้มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษามีความสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับ

ผลการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการจัดทำแผนภาพหน้าที่งานมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้เขียนได้จัดทำแผนภาพหน้าที่งาน ซึ่งผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญและกระบวนการต่างๆ ตามที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว แผนภาพหน้าที่งาน ประกอบด้วย ความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลักและหน้าที่หลักแสดงดังตาราง 2 และแผนภาพหน้าที่งานที่ประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อยแสดงดังตาราง 3

ตาราง 2 ตารางหน้าที่งานประกอบด้วยความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลักและหน้าที่หลัก

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Functions	
	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นบริหารนโยบาย และกลยุทธ์บริหารการศึกษา และบริหารทรัพยากรของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองต่อสังคม ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล	10	บริหารนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา	101	บริหารนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา
	20	บริหารการศึกษา	102	บริหารองค์การอย่างมีธรรมาภิบาล
			201	บริหารงานวิชาการ
			202	บริหารกิจการผู้เรียน
			203	บริหารความสัมพันธ์ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ
	204	บริหารการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม และพัฒนาการใช้นวัตกรรมในวิชาชีพ		
	30	บริหารทรัพยากรการศึกษา	301	บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
			302	บริหารด้านการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษา
			303	บริหารงานทั่วไป

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตาราง 3 หน้าที่งานประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย

Key Role 10: บริหารนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา

หน้าที่หลัก Key Functions		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
101	บริหารนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา	10101	จัดทำนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา	1010101	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา
				1010102	จัดทำนโยบายและกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในภายนอก กฎหมาย และนโยบายภาครัฐ
		10102	นำนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	1010201	กระจายกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
				1010202	กำกับติดตามการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
				1010203	จัดการการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตาราง 3 หน้าที่งานประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย (ต่อ)

หน้าที่หลัก Key Functions		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence			
102	บริหารสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ	10201	จัดการการวางระบบประกัน คุณภาพของสถานศึกษา	1020101	จัดทำแผนประกันคุณภาพของสถาน ศึกษาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องตาม มาตรฐานที่กำหนด		
				1020102	ดำเนินการจัดการคุณภาพของสถาน ศึกษาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องตาม มาตรฐานที่กำหนด		
				1020103	ประเมินการจัดการคุณภาพของสถาน ศึกษาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องตาม มาตรฐานที่กำหนด		
				1020201	จัดการความเสี่ยงของสถานศึกษา	1020201	จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง
						1020202	ดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามแผน บริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้
						1020203	ประเมินและควบคุมความเสี่ยง
				1020301	จัดการความรู้ของสถานศึกษา	1020301	จัดทำแผนจัดการความรู้ สร้างองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในองค์กร
						1020302	ดำเนินการจัดการความรู้ในองค์กร
						1020303	ติดตามการใช้ระบบการจัดการความรู้ให้มี ประสิทธิภาพ
		1020401	จัดการสถานศึกษาในภาวะวิกฤต			1020401	จัดทำแผนการจัดการในภาวะวิกฤตใน องค์กร
						1020402	สื่อสารในภาวะวิกฤตในองค์กร
						1020403	ประเมินผลการจัดการในภาวะวิกฤตใน องค์กร
		1020501	ปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม	1020501	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี		
				1020502	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหาร สถานศึกษา		
		1020601	มีความเป็นพลเมืองโลก	1020601	ประยุกต์ใช้ภาษาและวัฒนธรรมสากลที่ หลากหลาย		
				1020602	ยอมรับแนวทางสันติวิธีและสิทธิมนุษยชน		
				1020603	มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม		

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตาราง 3 หน้าที่งานประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย (ต่อ)

Key Role 20: บริหารการศึกษา

หน้าที่หลัก Key Functions		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence			
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย		
201	บริหารงาน วิชาการ	20101	พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2010101	วางแผนหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา		
				2010102	ออกแบบหลักสูตร (Curriculum and Instruction Development)		
				2010103	ประเมินหลักสูตร		
		20102	จัดการการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน	2010201	จัดการเรียนการสอน		
				2010202	นิเทศการศึกษา		
		20103	จัดการงานวิจัยระบบเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการของสถานศึกษา	2010301	จัดการงานวิจัยในชั้นเรียน		
				2010302	จัดการงานวิจัยสถานศึกษา(วิจัยสถาบัน)		
		2010303	ส่งเสริมให้มีการวิจัยในสถานศึกษา	2010303	ส่งเสริมให้มีการวิจัยในสถานศึกษา		
				20104	จัดการงานทะเบียนของสถานศึกษา	2010401	วางแผนการจัดการงานทะเบียนของสถานศึกษา
						2010402	ติดตามและประเมินผลงานทะเบียน
		20105	จัดการงานวัดผลทางการศึกษาของสถานศึกษา	2010501	วางแผนการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของสถานศึกษา		
				2010502	ดำเนินการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของสถานศึกษา		
				2010503	ประเมินผลการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของสถานศึกษา		
202	บริหารกิจการ ผู้เรียน	20201	จัดการงานรับสมัครของสถานศึกษา	2020101	ดำเนินการรับสมัครอย่างเป็นระบบ		
				2020102	จัดการด้านทุนการศึกษา รางวัลการเรียน		
		20202	จัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	2020201	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน		
				2020202	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์		
		20203	จัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	2020301	พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน		
				2020302	ควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน		

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตาราง 3 หน้าที่งานประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย (ต่อ)

หน้าที่หลัก Key Functions		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
203	บริหารความ ร่วมมือกับ ชุมชนและผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง อื่นๆ	20301	จัดการชุมชนสัมพันธ์	2030101	ร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสังคม
				2030102	จัดการการใช้งานทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดร่วมกัน
		20302	จัดการความร่วมมือกับศิษย์เก่า และผู้ปกครอง	2030201	สร้างเสริม ความสัมพันธ์ที่ดีกับศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				2030202	บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม
		20303	จัดการงานสื่อสารองค์กรและสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา	2030301	สื่อสารองค์กรของสถานศึกษา
				2030302	สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา
204	บริหารการ เปลี่ยนแปลง ส่งเสริม และ พัฒนาการใช้ นวัตกรรมใน วิชาชีพ	20401	จัดการพหุวัฒนธรรมและการ เปลี่ยนแปลง	2040101	วิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มี ผลต่อองค์กร
				2040102	จัดการองค์กรให้สอดคล้องกับบริบททาง วัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กร
		20402	จัดการนวัตกรรมในวิชาชีพ	2040201	สร้างสรค์นวัตกรรมในวิชาชีพ
				2040202	ขับเคลื่อนนวัตกรรมในวิชาชีพให้เกิดในสถาน ศึกษาอย่างยั่งยืน
		20403	บูรณาการองค์ความรู้ที่เป็นสห วิทยาการกับการบริหารสถานศึกษา	2040301	วิเคราะห์องค์ความรู้ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารสถานศึกษา
				2040302	บูรณาการองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ มาใช้ใน การบริหารสถานศึกษา

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

ตาราง 3 หน้าที่งานประกอบด้วย หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยสมรรถนะย่อย (ต่อ)

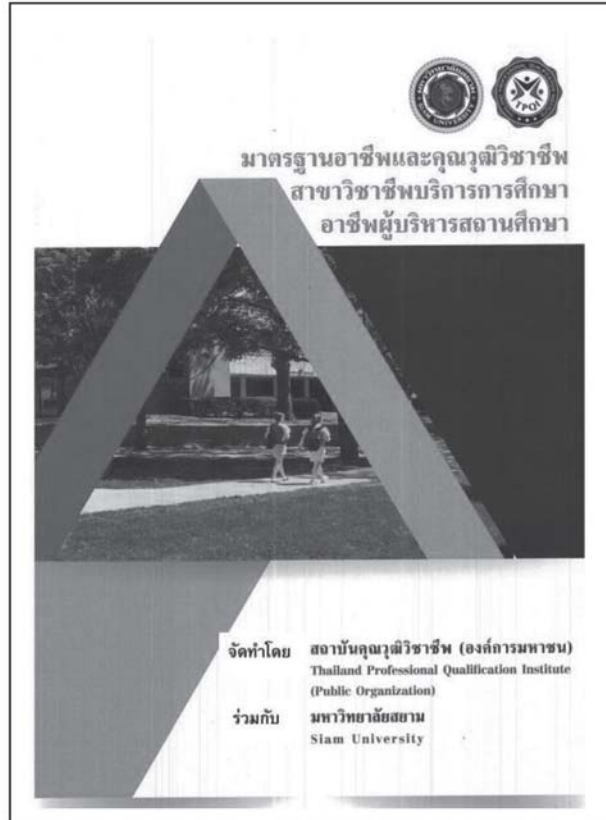
Key Function 30: บริหารจัดการทรัพยากรสถานศึกษา (Resource Management)

หน้าที่หลัก Key Functions		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
301	บริหารงานทรัพยากรบุคคล	30101	จัดการทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา	3010101	สรรหาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ
				3010102	จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่
				3010103	เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร
				3010104	ควบคุมบุคลากรให้อยู่ในระเบียบวินัย
		30102	พัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา	3010201	พัฒนาบุคลากรโดยฝึกรอบมณฑลปฏิบัติการ
				3010202	พัฒนาบุคลากรโดยฝึกรอบมณฑลภายนอก
3010203	พัฒนาคุณวุฒิการศึกษาของบุคลากร				
302	บริหารด้านการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษา	30201	จัดการด้านการเงินของสถานศึกษา	3020101	วางแผนการเงิน
				3020102	จัดหาเงินทุน
		30202	จัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษา	3020201	จัดเตรียมงบประมาณ
				3020202	จัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
				3020203	ประเมินผลงบประมาณ
		30203	จัดการทรัพย์สินและสิ่งแวดลอม	3020301	จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
				3020302	จัดหาพัสดุ
				3020303	กำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
				3020304	จัดการสิ่งแวดลอมในสถานศึกษา
303	บริหารงานทั่วไป	30301	จัดการงานธุรการของสถานศึกษา	3030101	จัดการงานธุรการ
				3030102	จัดการงานสารบรรณ
		30302	จัดการด้านอาคารสถานที่	3030201	จัดการใช้งานอาคารสถานที่
				3030202	จัดการบำรุงรักษาอาคารสถานที่
				3030203	จัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

2. ผลการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาได้ถูกจัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มดังกล่าว 1 โดยกล่าวถึง คุณวุฒิวิชาชีพ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานอาชีพสาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษา รายละเอียดของหน่วยสมรรถนะต่าง ๆ คณะกรรมการและคณะผู้เชี่ยวชาญจัดทำ

ภาพ 1 มาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

หน่วยสมรรถนะ (unit of competence) ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ได้แก่ 1) รหัสหน่วยสมรรถนะ 2) ชื่อหน่วยสมรรถนะ 3) ครั้งที่ทบทวน 4) สร้างใหม่หรือมีอยู่เดิม 5) ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (occupational classification) 6) คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (description of unit of competency) 7) ระดับคุณวุฒิ 8) กลุ่มอาชีพ (sector) 9) ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ 10) ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 11) สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (element of competence and performance criteria) 12) ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น 13) ทักษะและความรู้ที่ต้องการ 14) หลักฐานที่ต้องการ 15) ขอบเขต (range statement) 16) หน่วยสมรรถนะร่วม 17) อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม และ 18) รายละเอียดกระบวนการและวิธีประเมิน (assessment description and procedure) (ตัวอย่างดังภาพ 4) โดยผลการจัดทำมาตรฐานอาชีพได้เสนอต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน เห็นชอบคิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับการจัดทำประชาพิจารณ์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 86 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 60 คน คิดเป็นร้อยละ 69.77 บุคลากรจากสถานศึกษา 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.79 และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.48 โดยได้รับความความคิดเห็นในการจัดทำมาตรฐานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษามาใช้ เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและมีผลทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence)							
1. รหัสหน่วยสมรรถนะ: 20401							
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ: จัดการทรัพย์สินธรรมและการเปลี่ยนแปลง							
3. ทบทวนครั้งที่: N/A							
4. สร้างใหม่ (✓)							
5. สำหรั้ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)							
ISCO 1345 ผู้จัดการด้านการศึกษา							
6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)							
ผู้ที่มีหน่วยสมรรถนะนี้สามารถระบุประเด็นความหลากหลายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ที่อาจจะมีการระบุดังกล่าว ตามหลักการที่กำหนด วิเคราะห์ปัจจัยเหตุของความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษานำผลวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กรมาจัดทำนโยบายและแผนจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานศึกษาภายใต้บริบทที่มี ความหลักการที่กำหนด จัดทำโครงการ และกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษาตามนโยบายและแผนที่กำหนด ดำเนินโครงการและกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษาตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนด กำกับ ติดตามประเมินผลและจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินผลโครงการและกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษา ตามหลักการที่กำหนด							
7. สำหรับระดับคุณวุฒิ							
1	2	3	4	5	6	7	
							✓
8. กลุ่มอาชีพ (Sector)							
สาขาวิชาชีพบริหารการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษา							
9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถทำได้ (ถ้ามี)							
N/A							
10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)							
<ul style="list-style-type: none"> ●พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ●พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ●ระเบียบว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ●นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ●แนบแผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ 							
11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)							
สมรรถนะย่อย Element	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน Performance Criteria	วิธีการประเมิน Assessment					
2040101 วิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กร	1. ระบุประเด็นความหลากหลายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ที่อาจจะมีการระบุดังกล่าว ตามหลักการที่กำหนด 2. วิเคราะห์ปัจจัยเหตุของความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา 3. นำผลวิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กรมาจัดทำนโยบายและแผนจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานศึกษาภายใต้บริบทที่มี ตามหลักการที่กำหนด	1. การสอบข้อเขียน 2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ 3. การใช้แฟ้มสะสมงานหรือ Portfolios					
2040102 จัดการองค์กรให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กร	1. จัดทำโครงการ และกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษา ตามนโยบายและแผนที่กำหนด 2. ดำเนินโครงการและกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษา ตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนด 3. กำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการและกิจกรรมเรื่องจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสถานศึกษา ตามโครงการที่กำหนด	1. การสอบข้อเขียน 2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ 3. การใช้แฟ้มสะสมงานหรือ Portfolios					
12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)							
10101 จัดทำนโยบายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา							
20403 บูรณาการองค์ความรู้ที่เป็นสหวิทยาการกับการบริหารสถานศึกษา							
13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)							
(ก) ความต้องการด้านทักษะ							
1. ทักษะการเจรจาต่อรอง							
2. ทักษะการสื่อสาร							
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์							
4. ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ							
5. ทักษะการติดตาม และประเมินผลการเปลี่ยนแปลง							
6. ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ							
7. ทักษะการหาและวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหา ช่องทาง และกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดเป้าหมายและแผนงานการนำเสนอ							
8. ทักษะการบริหารการเปลี่ยนแปลง							
9. ทักษะการประสานงาน และการสร้างความร่วมมือของทุกฝ่ายในการดำเนินงาน							
(ข) ความต้องการด้านความรู้							
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารความหลากหลาย							
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan)							
3. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ และกาฝึกอบรม							
4. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในทีมงานที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cross Cultural team)							

5. ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม เพื่อระบุเป้าประสงค์
6. ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ (Technology and Social Media)
7. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
8. ความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง
9. ความรู้ความเข้าใจ ด้านการบริหารโครงการ
10. ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานขององค์กร นโยบาย และกลยุทธ์ขององค์กร และการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ
11. ความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้การบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงาน
12. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ความเสี่ยง
13. ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนป้องกันความเสี่ยง
14. ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารความเสี่ยง การดำเนิน การติดตาม ประเมินผล และการนำเสนองผล
15. ความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล
16. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤต แนวทางการป้องกัน และรับมือกับสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้น
17. ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนป้องกัน และรับมือกับสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้น
18. ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานแผนป้องกัน และรับมือกับสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้น
14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)
16. หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อชี้แนะเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) และทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)
17. หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
18. เอกสารตัวอย่างการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย
14. หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)
หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อชี้แนะเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) และทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)
(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
เอกสารตัวอย่างการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย
(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)
1. ผลการสอบข้อเขียน
2. ผลการสัมภาษณ์
(ค) คำแนะนำในการประเมิน
เจ้าหน้าที่สอบตรวจสอบประเมินหลักฐาน โดยพิจารณาจากรายละเอียดหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลักฐานด้านปฏิบัติงาน และหลักฐานด้านความรู้
15. ขอบเขต (Range Statement)
ขอบเขตอธิบายเงื่อนไขของการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆหรือสถานการณ์อื่นๆที่มีผลกระทบต่อการทำงานรวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีหรือทรัพยากรที่ใช้อธิบายข้อกำหนดอื่น ๆที่เกี่ยวข้อง
(ก) คำแนะนำ
N/A
(ข) คำอธิบายรายละเอียด
N/A
16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)
N/A
17. ชุดสาหรณ์รวม/กลุ่มอาชีพรวม (ถ้ามี)
N/A
18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)
คัดกรองผู้สมัครจากใบสมัคร เพื่อพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้นก่อนอนุมัติให้เข้าสู่กระบวนการประเมินที่นักกระบวนการและวิธีการประเมินที่ได้จากคู่มือการประเมิน
18.1 วิเคราะห์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กร
● การสอบข้อเขียนเป็นปรายข้อ 4 ตัวเลือก เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้สมัครเกี่ยวกับการระบุประเด็นความหลากหลายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จนถึงการวิเคราะห์ปัจจัยเหตุของความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา
● การใช้วิธีการสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของผู้สมัครเกี่ยวกับการระบุประเด็นความหลากหลายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จนถึงการวิเคราะห์ปัจจัยเหตุของความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา
● การประเมินเอกสารประกอบการปฏิบัติงาน ผู้ประเมินทำการตรวจสอบหลักฐานการปฏิบัติงานของผู้สมัคร ตรวจสอบร่องรอยจากเอกสารโดยพิจารณาเอกสารตามข้อ 14 ประกอบกับหลักฐานที่แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยเหตุของความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา
18.2 จัดการองค์กรให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมที่มีผลต่อองค์กร
● การสอบข้อเขียนเป็นปรายข้อ 4 ตัวเลือก เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้สมัครเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ การดำเนินโครงการและการกำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการ
● การใช้วิธีการสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของผู้สมัครเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ การดำเนินโครงการและการกำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการ
● การประเมินเอกสารประกอบการปฏิบัติงาน ผู้ประเมินทำการตรวจสอบหลักฐานการปฏิบัติงานของผู้สมัคร ตรวจสอบร่องรอยจากเอกสารโดยพิจารณาเอกสารตามข้อ 14 ประกอบกับหลักฐานที่แสดงโครงการและกิจกรรม การดำเนินโครงการและการกำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการ

แผนภาพ 4 ตัวอย่างองค์ประกอบหน่วยสมรรถนะ

ที่มา: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม (2560)

บทสรุป

บทความนี้ นำเสนอการจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสยาม ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์หน้าที่งาน โดยผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมคิดวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนภาพหน้าที่งาน โดยแผนภาพหน้าที่งานมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 บทบาทหลัก 29 หน่วยสมรรถนะและ 74 หน่วยสมรรถนะย่อย จากนั้นนำแผนภาพหน้าที่งานไปจัดทำเกณฑ์การปฏิบัติงาน การกำหนดขอบเขต หลักฐานการปฏิบัติงาน หลักฐานความรู้ และวิธีการประเมิน เพื่อได้มาซึ่งคุณวุฒิวิชาชีพระดับต่างๆ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ ทั้งนี้ได้จัดทำมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรูปเล่ม และได้ผ่านการพิจารณาตรวจริบจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ซึ่งมาตรฐานอาชีพดังกล่าวจะได้นำไปใช้เป็นมาตรฐานอาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศไทย

รายการอ้างอิง

- คุรุสภา. (2549). *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.
- พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2554). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 128 ตอนที่ 21 ก. หน้า 6.
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. (2546). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 5 ก. หน้า 1.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2558). *รายงานประจำปี 2558*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน).
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยสยาม. (2560). *มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพสาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2558*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์.

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.จอมพงศ์ มงคลวนิช ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารและอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร 10160
อีเมล: jomphong@siam.edu

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โครงการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพบริการการศึกษา อาชีพผู้บริหารสถานศึกษา